

Motion till riksdagen 2019/20:2206

av **Lotta Finstorp (M)**

Skyddsrum

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett stärkt befolkningsskydd som är anpassat till nutida förhållanden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

2017 föreslog Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att man ska bygga nya skyddsrum för totalt 50 000 människor under en 10-årsperiod med start innevarande år. Prioriterade områden enligt MSB är den svenska delen av Nordkalotten, Stockholmsområdet, Gotland och Öresundsregionen. Myndigheten påpekade dessutom i sin rapport att det finns ett omfattande behov av att restaurera många av skyddsrummens ventilationssystem. Ännu har inte regeringen hörsammat MSB:s begäran.

Frågor om utrymning och inkvartering regleras numera i lagen om utrymning och inkvartering under höjd beredskap (2006:546) och lagen om skyddsrum (2006:545). Beslut om byggande, besiktning och registerhållning av skyddsrum har förts över från kommunerna till staten, MSB har ansvaret i dag.

Grundläggande bestämmelse finns i dag i lagen om utrymning och inkvartering under höjd beredskap, där det framgår att MSB efter samråd med Försvarmakten och Polismyndigheten får meddela föreskrifter om hur utrymning ska planläggas och länsstyrelserna får meddela om in- och utflyttningsförbud.

I dag finns cirka 65 000 skyddsrum i Sverige som gemensamt inrymmer omkring 7 miljoner personer. Under de senaste 17 åren har det inte byggts några nya skyddsrum, trots befolkningstillväxten. Dessutom finns inte de nuvarande skyddsrummen alltid där behoven finns, det vill säga där flest människor bor. Därutöver saknas en organisation eller personal med särskild utbildning för att iordningställa vanliga skyddsrum. Utbildningen som tidigare anordnades av dåvarande Statens räddningstjänst för räddningsmän

med civilplikt för tjänstgöring inom den kommunala räddningstjänsten under höjd beredskap lades ner i början av 2000-talet.

Samma år som MSB framhöll behovet av nybyggnation av skyddsrum, 2017, föreslog Förvarsberedningen i ett delbetänkande, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), att

[d]et krävs en inventering av skyddsrumsbeståndet och möjligheterna att nyttja andra skyddade utrymmen som kan ge ett tillräckligt skydd. Skyddade utrymmen kan vara tunnelbanor och andra underjordiska anläggningar. För att ha en fungerande skyddsrumorganisation krävs också bl.a. ett effektivt förvarningssystem, organisation och beredskap för att med kort varsel iordningställa skyddsrum och skyddade utrymmen, en utökad kontrollverksamhet samt information om hur man uppsöker skyddsrum och skyddade utrymmen.

Förvarsberedningen framhöll vidare att ”befintliga skyddsrum ska iståndsättas” och att ”en mer omfattande skyddsrumsverksamhet i enlighet med vad Förvarsberedningen föreslår kommer att kräva att uppgifter fördelas från MSB till framför allt kommunerna. Därmed behöver skyddsrumslagstiftningen ses över”.

Regeringen har ännu inte vidtagit några åtgärder med utgångspunkt från Förvarsberedningens delrapport.

Hotbilden förändras över tid och ser annorlunda ut i dag jämfört med på 1960-talet. En modern beredskap behöver vara flexibel och vara anpassad till utvecklingen i vårt samhälle och vår omvärld samt till våra säkerhetsbehov. Vårt samhälle i dag är mycket sårbart i händelse av krig eller kris. Vi behöver säkerställa energiförsörjning, livsmedelsförsörjning (inklusive rent vatten), transporter och tillförlitlig internet-uppkoppling.

Detta ställer höga krav och skapar ett stort behov av en aktiv omvärldsbevakning och en god handlingsberedskap samt en god förmåga till omställning. Därför behöver det tillsättas en utredning som ser över hur Sverige kan bygga fler skyddsrum för att säkerställa denna handlingsberedskap. Utredningen bör även se över hur en samlad organisation som ansvarar för driftsättning av skyddsrum och information till allmänheten om skyddsrummens placering kan skapas. Det bör ges regeringen till känna.

Föregående riksdagsår avslogs motionsyrkandet med hänvisning till att man inte ville föregå Förvarsberedningens slutbetänkande. Slutbetänkandet är numera presenterat, även om det inte alls tar upp frågan om behovet av skyddsrum. Det är därför motiverat att riksdagen åter prövar denna fråga.

Lotta Finstorp (M)